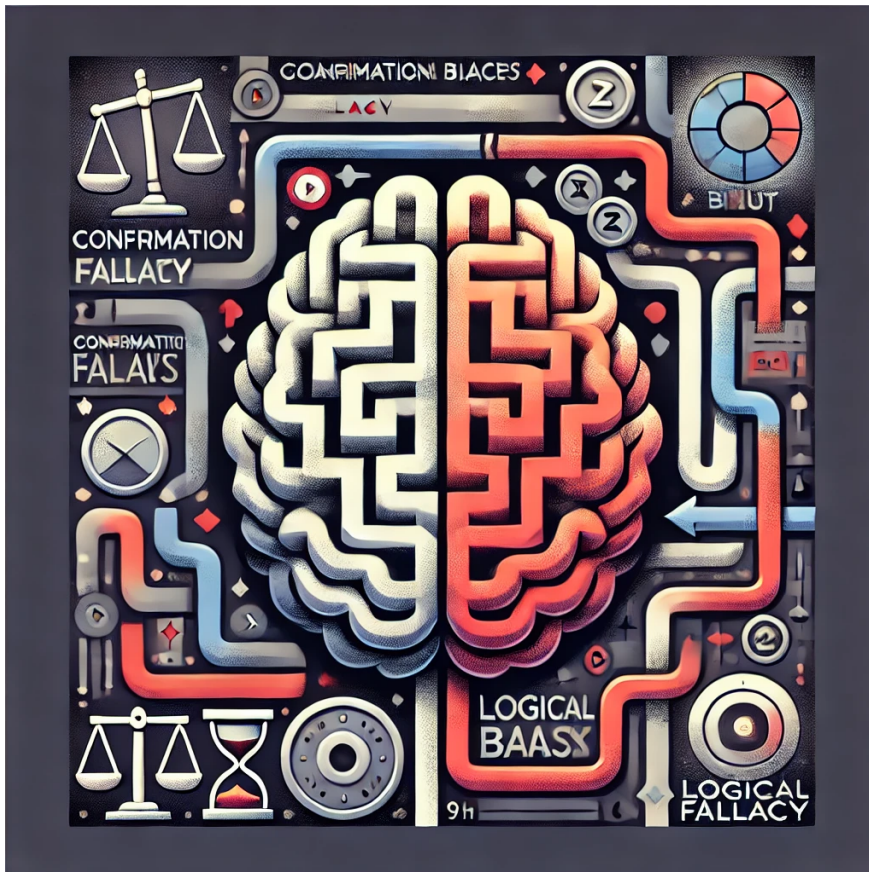

KRITISK TÆNKNING

Kognitiv bias

ALMINDELIGE TANKEFEJL

Velkommen til School To Go og dagens undervisning!

Dette er et forløb i faget "Kritisk Tænkning" i tre episoder om "Kognitiv bias", med de tre temaer, nemlig: "Den indbyggede tendens", "Egne forudindtagetheder" og til sidst "Almindelige tankefejl". Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Introduktion

At lære om faldgruber i tænkning er som at udruste dig selv med et særligt værktøj, der hjælper dig med at træffe bedre beslutninger og forstå verden omkring dig på en mere præcis måde. Det er som at have et skjold, der beskytter dig mod fejlagtige opfattelser og misforståelser. Tankefejl er som små snublesten på vejen til fornuft og klarhed, og ved at lære om dem tidligt i livet, giver du dig selv en betydelig fordel. Det hjælper dig med at træffe bedre valg, forstå andre mennesker bedre og navigere

i komplekse situationer med større selvtillid. Så lad os udforske nogle af disse tankefejl og opdage, hvordan du kan undgå dem for at blive en mere kritisk tænkende og informeret person.

Mål for undervisningen:

- Jeg skal kunne forstå, hvad faldgruber i tænkning og ad hominem-angreb er.
- Jeg skal kunne identificere årsagerne til, hvorfor faldgruber i tænkning opstår, og hvordan de kan påvirke beslutningstagning.
- Jeg skal kunne anvende kritisk tænkning til at undgå at falde for faldgruber i tænkning og undgå brug af ad hominem-angreb.
- Jeg skal kunne analysere konkrete eksempler på faldgruber i tænkning og ad hominem-angreb i forskellige situationer.

Hvad er almindelige Faldgruber i Tænkning og tankefejl?

Almindelige faldgruber i tænkning, også kendt som tankefejl eller kognitive bias, er måder, vores sind kan narre os på, når vi forsøger at tænke logisk eller træffe beslutninger. Disse tankefejl kan føre os til forkerte konklusioner eller skævvride vores opfattelse af virkeligheden. Her er nogle eksempler på almindelige faldgruber i tænkning:

- **Bekræftelsesbias:** Dette er tendensen til at søge information, der bekræfter vores eksisterende holdninger, og at ignorere eller afvise information, der modsiger dem.
- **Gruppepåvirkning:** Det sker, når vi lader os påvirke af gruppens opfattelse eller tryk og ændrer vores tanker eller adfærd for at passe ind.
- **Hukommelsesfejl:** Vores hukommelse er ikke altid pålidelig, og vi kan glemme eller forvanske detaljer over tid, hvilket kan påvirke vores beslutninger.
- **Selektiv opmærksomhed:** Nogle gange fokuserer vi kun på bestemte oplysninger eller aspekter af en situation og overser vigtige detaljer.
- **Overoptimisme:** Dette er tendensen til at være for optimistisk om fremtiden og undervurdere risici, hvilket kan føre til uhensigtsmæssige beslutninger.
- **Skaleringseffekt:** Når vi ser på ting i procent eller relativt stedet for absolutte tal, kan vi komme til forkerte konklusioner.
- **Dunning-Kruger-effekten:** Dette er tendensen til at overvurdere vores egne evner og viden, især når vi har lidt erfaring med et emne.

Det er vigtigt at være opmærksom på disse tankefejl, da de kan påvirke vores beslutningsprocesser og vores opfattelse af verden. Ved at lære om dem kan du blive bedre til at undgå dem og tænke mere kritisk og objektivt.

Hvad er bekræftelsesbias, ad hominem-angreb og cirkelslutninger?

Lad mig forklare disse begreber til dig:

- **Bekræftelsesbias:** Dette er en tendens, hvor vi søger efter, tolker og husker information på en måde, der bekræfter vores eksisterende overbevisninger eller hypoteser. Med andre ord leder vi efter bekræftelse snarere end at være åbne over for alternative synspunkter. For eksempel, hvis du tror, at en bestemt film er god, vil du måske være mere tilbøjelig til at huske de positive anmeldelser og glemme de negative.
- **Ad hominem-angreb:** Dette er en form for argumentation, hvor man angriber personen, der fremsætter et argument, i stedet for at diskutere selve argumentet. Det betyder, at i stedet for at adressere de faktiske påstande eller beviser, forsøger man at diskreditere eller angribe personen selv. Det er en upålidelig måde at diskutere på, da det ikke adresserer det faktiske indhold af argumentet. For eksempel, hvis nogen siger, at "Klimaforandringer er et alvorligt problem," og en anden person svarer, "Du siger det bare, fordi du er en miljøaktivist," er det et ad hominem-angreb.
- **Cirkelslutning:** Dette er en tankefejl, hvor man bruger det, man forsøger at bevise, som en del af sin bevisførelse. Det er som at sige, "Jeg har ret, fordi jeg har ret." Det er en ugyldig måde at argumentere på, fordi det ikke tilføjer ny information eller beviser. For eksempel, hvis nogen siger, "Gud findes, for det står i Bibelen, og Bibelen er sand, fordi Gud har skrevet den," er det en cirkelslutning.

Disse begreber er vigtige at forstå, da de kan hjælpe dig med at genkende dårlig argumentation og tankefejl i diskussioner og beslutningsprocesser. At være opmærksom på dem kan hjælpe dig med at tænke mere kritisk og effektivt.

Hvorfor oplever man tankefejl og faldgruber i tænkning?

Faldgruber i tænkning refererer til de måder, vores hjerner kan føre os på vildspor, når vi tænker eller træffer beslutninger. Disse faldgruber kan få os til at lave fejl eller tage dårlige beslutninger, selvom vi ikke ønsker det.

De opstår af forskellige årsager:

- **Kognitive begrænsninger:** Vores hjerner har visse begrænsninger. Vi kan ikke altid behandle alle tilgængelige oplysninger, så vi bruger ofte genveje og forenklinger for at tænke hurtigere. Disse genveje kan føre til fejl.
- **Emotionel påvirkning:** Vores følelser kan påvirke vores tænkning. For eksempel kan vi blive irrationelt optimistiske eller pessimistiske i visse situationer, hvilket kan forvrænge vores beslutningsproces.
- **Sociale påvirkninger:** Vores omgivelser og samfundet omkring os kan også påvirke vores tænkning. Vi kan blive påvirket af gruppetænkning, hvor vi følger flertallet uden at tænke kritisk, eller vi kan tænke anderledes for at passe ind i en bestemt gruppe.

- Mangel på information: Nogle gange mangler vi vigtige oplysninger eller har for mange oplysninger at forholde os til, hvilket kan føre til fejlslutninger.

At forstå disse faldgruber og tankefejl er vigtigt, fordi det kan hjælpe dig med at blive mere opmærksom på, hvordan du tænker og træffer beslutninger. Det kan også hjælpe dig med at træne din tænkning for at undgå at falde i disse faldgruber og tage mere informerede og velovervejede beslutninger. Det er en vigtig del af kritisk tænkning og kan hjælpe dig med at tage bedre beslutninger i livet.

Hvorfor er bekræftelsesbias usmart og blokerer for ny viden og ny åbenhed?

Bekræftelsesbias er en tankefejl, hvor vi søger information eller tolker den på en måde, der bekræfter vores eksisterende overbevisninger eller forudindtagede holdninger. Dette kan være usmart, fordi det kan forhindre os i at åbne os for nye idéer og modtage ny viden. Her er et eksempel, der kan hjælpe med at forklare dette i en skolekontekst:

Forestil dig, at du er i skolen, og du er stærkt overbevist om, at du er dårlig til matematik. Du har haft nogle udfordringer med matematik i fortiden, og det har ført til en negativ holdning til faget. Når du deltager i matematikundervisningen, og din lærer præsenterer en ny metode til at løse matematiske problemer, har du allerede besluttet dig for, at det ikke vil fungere for dig, fordi du tror, at du er dårlig til matematik.

Her er, hvor bekræftelsesbiasen kommer ind. I stedet for at åbne dit sind for den nye metode og give den en chance, afviser du den med det samme, fordi den ikke bekræfter din tidligere overbevisning om, at du er dårlig til matematik. Du søger bekræftelse af, at din holdning er korrekt, i stedet for at være åben for muligheden for, at du måske kan lære matematik på en ny måde.

Dette er usmart, fordi det begrænser din evne til at lære og vokse. Hvis du i stedet var åben for at prøve den nye metode og forstå den, ville du måske opdage, at du rent faktisk kan forbedre dine matematiske færdigheder. Bekræftelsesbiasen kan låse os fast i vores gamle overbevisninger og forhindre os i at udforske nye muligheder og lære nye ting, hvilket er grunden til, at det er vigtigt at være opmærksom på det og forsøge at undgå det.

Lad os høre en case.

Case: Ad Hominem-angreb i Politik

Proces:

En skoleelev ved navn Alex arbejder på en opgave om retoriske teknikker i politisk debat. En af de teknikker, han undersøger, er "ad hominem-angreb". Her er trinene, han fulgte:

- **Forskning:** Alex begynder med at undersøge, hvad ad hominem-angreb er. Han finder ud af, at det er en argumentationsfejl, hvor man angriber en persons karakter eller personlige egenskaber i stedet for at adressere deres argumenter. Han lærer også, at dette er en taktik, der ofte bruges i politisk debat for at aflede opmærksomheden fra de faktiske spørgsmål.
- **Eksempler:** Han søger efter eksempler på ad hominem-angreb i politiske debatter og identificerer flere tilfælde, hvor politikere har angrebet hinandens karakter i stedet for at diskutere politik.
- **Analyse:** Alex analyserer derefter, hvordan disse angreb påvirker debatten. Han indser, at ad hominem-angreb ofte distraherer fra de reelle politiske spørgsmål og kan føre til en uproduktiv debat.

Undersøgelse og resultater:

I sin opgave deler Alex nogle eksempler på ad hominem-angreb i politiske debatter og analyserer, hvordan de påvirker den offentlige mening. Han konkluderer, at selvom det er en almindelig taktik, er det ikke en effektiv måde at diskutere vigtige spørgsmål på. Han argumenterer for, at politikere og samfundet som helhed bør fokusere mere på politiske spørgsmål og mindre på personlige angreb.

Alex's opgave viser, hvordan man kan bruge forskning, analyse og eksempler for at forstå og beskrive en bestemt tankefejl som ad hominem-angreb. Det viser også vigtigheden af at forstå og identificere sådanne fejl i den offentlige debat for at fremme mere informativ og meningsfuld diskussion.

Hvorfor hedder det ad hominem-angreb?

Ad hominem-angreb betyder at "gå efter personen i stedet for bolden," og det henviser til en fejl i argumentation, hvor nogen angriber eller kritiserer den person, der fremsætter et argument, i stedet for selve argumentet.

Ordet "ad hominem" stammer fra latin og betyder "til personen." Det betyder, at når folk bruger ad hominem-angreb, retter de deres kritik mod personen selv i stedet for at adressere de idéer eller argumenter, personen præsenterer.

Så, hvorfor kalder vi det ad hominem-angreb? Fordi det beskriver præcis, hvad der sker: i stedet for at diskutere selve bolden (argumentet) spiller folk spillet ved at gå efter personen (angribe karakteren eller personlige egenskaber). Det er som at sige, "Lad os ikke diskutere, hvad bolden siger; lad os bare tale om personen, der kaster

bolden." Det er en måde at aflede opmærksomheden fra det faktiske argument og kan føre til en mindre informativ debat.

Nu er det tid til at lave et par opgaver og tænke over hvad vi lige har lært.

Arbejdsopgaver for eleverne:

1. Find nyhedsartikler eller debatter online, hvor ad hominem-angreb anvendes. Identificer og diskuter dem i en klassepræsentation.
2. Læs en tekst eller et argument og find eksempler på faldgruber i tænkning. Diskutér dem i grupper og præsentér resultaterne for klassen.
3. Skriv en kort refleksionsessay om, hvordan du har oplevet faldgruber i tænkning eller ad hominem-angreb i din egen hverdag eller på sociale medier.
4. Lav en plakat eller præsentation, der illustrerer forskellige faldgruber i tænkning og giver eksempler på, hvordan man undgår dem.

Når du har besvaret disse spørgsmål, er episoden slut.

Her starter ideerne til lærerne.

Ideer til læreren

- Start med at introducere begreberne faldgruber i tænkning og ad hominem-angreb ved hjælp af konkrete eksempler fra hverdagen.
- Brug case-studier og diskussioner i klassen til at udforske, hvordan faldgruber i tænkning kan påvirke beslutningstagning og argumentation.
- Lav rollespil eller debatter, hvor eleverne skal anvende deres forståelse af ad hominem-angreb og undgå dem.
- Anvend teknologiske værktøjer som online quizzes eller interaktive læringsplatforme til at teste elevernes viden om emnet.
- Opfordr eleverne til at bruge deres kritiske tænkning til at analysere nyhedsartikler, sociale medieindlæg eller reklamer og diskutere eventuelle faldgruber i tænkning, de kan finde.
- Afslut med en gruppedebat om, hvordan man bedst kan undgå at falde for faldgruber i tænkning og undgå at bruge ad hominem-angreb i både skolen og i livet generelt.